

РАССМОТРЕНО
на совещании при ЗДВР
Протокол № 1
от 26 августа 2025 года
_____Ляпина С.В.

СОГЛАСОВАНО
Зам.директора по УВР
_____Шамсутдинова Л.Е.

УТВЕРЖДАЮ
Приказ № 193 от 26.08.2025
Директор
_____Голубева Н.В.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

«Әдәбият-сәнгать дөньясында»

**направление: духовно-нравственное
5 - 9 класс**

Составители: Киснеева А.М., Сабитова Л.М.,
учителя родного (тат) языка и литературы

Рабочая программа учебного курса внеурочной деятельности «Әдәбият һәм сәнгать дөньясында» разработана на основе требований к результатам освоения основной образовательной программы основного общего образования с учетом Рабочей программы воспитания и требований Положения об организации внеурочной деятельности в МБОУ «Гимназия №1».

Содержание	Виды деятельности
Раздел 1. «Мин»/«Я». В разделе внимание акцентируется на следующих темах: мой любимый литературный герой, мой любимый писатель (поэт), профессии будущего, мое развлечение, уважение окружающих и др. Содержание тем структурируется вокруг воспитательных целей, направлено на развитие устной и письменной речи.	• познавательная деятельность, • проблемно-ценностное общение, • досуговое общение
Раздел 2. «Тирә-як, көнкуреш»/«Мир вокруг меня». В разделе внимание акцентируется на следующих темах: родословная моей семьи, населенные пункты, географические объекты моего края и т. д. Материал ориентирован на знакомство с внешним миром, формирование отношения к отдельным явлениям, расширение кругозора обучающегося.	• познавательная деятельность, • проблемно-ценностное общение, • игровая деятельность
Раздел 3. «Туган жирем»/«Моя Родина». Раздел нацелен на ознакомление с историей и культурой Татарстана, особенностями современной жизни; историческими и памятными местами и др. Материал ориентирован на воспитание и развитие качеств личности, отвечающих задачам построения российского гражданского общества на основе принципов взаимоуважения внутри многонационального и поликультурного общества.	• познавательная деятельность, • проблемно-ценностное общение, • досуговое общение
Раздел 4. «Татар дөньясы»/«Мир татарского народа». В разделе внимание акцентируется на следующих темах: история республики, национальные ремесла татарского народа, история татарского театра, татарское кино, национальные праздники. Тема способствует формированию гражданской позиции, а также умения воспринимать татарскую культуру.	• познавательная деятельность, • проблемно-ценностное общение, • игровая деятельность • проектная деятельность • научно-исследовательская деятельность

5 КЛАСС/5 НЧЕ СЫЙНЫФ

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эчтәлек/Содержание	Виды деятельности/Эшчәнлек төрләре
Кереш. Халык авыз ижаты турында гомуми күзаллау. Халык авыз ижаты буларак фольклор турында төшенчә. Ата-бабаларыбызның рухи дөньясы, идеаллары белән танышу. Укучыларның сүзлек запасын киңәйтүгә ярдәм итү. Татар теленең байлыгын, күркәмлеген һәм сихри көчен күрсәтү.	Халык авыз ижаты буларак фольклор турында төшенчә. Халык авыз ижаты жанрлары белән танышу (мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар, мәзәкләр, жырлар). Табышмаклар чишү, аларның килеп чыгуы турында сөйләү
Халык авыз ижаты һәм хәрәкәтле милли уеннар.	Татар халык әкиятләре, бәетләре,

Халыкның милли рухи мәдәни хазинәсе буларак халык авыз ижаты. Халык ижатының язма әдәбият үсешенә, әдәби телгә зур йогынты ясады. Фольклорның төп жанрлары. Әкиятләр, бәетләр, мәкальләр, табышмаклар, сынамышлар, санамышлар, такмаклар, бишек җырлары һәм уеннар.	мәкальләр, табышмаклары, сынамышлары, санамышлары, такмаклары, бишек җырлары. Халыкның үткәне белән якыннанрак таныштыру; эш кораллары, киёмнәре, бизәнү әйберләре һ.б.
Татар халкының көнкүреш үзенчәлекләре. Укучыларны борынгы татар йортын төзекләндерү үзенчәлекләрен өйрәтү. Борынгы җиһазлар, аны әзерләү серләре белән таныштыру.	Борынгы җиһазлар, аны әзерләү серләре белән таныштыру
Декоратив-гамәли сәнгать төре буларак татар костюмы. Татар халык костюмы элементлары белән танышу (калфак, читек, күлмәк, түбәтәй). Орнаментны сәнгати һәм мәдәни-тарихи үзенчәлек буларак өйрәнү.	«Татар халкының мирасы» дигән альбом төзү. Интернеттагы материаллар белән танышу
Милли кухня. Татар ашларының үзенчәлекләре белән танышу. Гади ризык әзерләү рецептларын өйрәнү.	«Татар халык ашлары» темасына презентация төзү
Милли бәйрәмнәр. Татар халкының традицион бәйрәмнәре белән танышу. Бу бәйрәмнәң характерлы үзенчәлекләре, татар халкы өчен тарихи әһәмияте.	«Татар халык бәйрәмнәре» темасына презентация карау, альбом төзү. Рәсем конкурсы үткәру

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Личностные результаты

- эмоциональность; умение осознавать и определять (называть) свои эмоции;
- чувство прекрасного – умение чувствовать красоту и выразительность речи, стремиться к совершенствованию собственной речи;
- любовь и уважение к Отечеству, его языку, культуре;
- интерес к чтению, к ведению диалога с автором; потребность в чтении;
- интерес к изучению языка

Метапредметные результаты

- работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректировать свою деятельность;
- перерабатывать и преобразовывать информацию из одной формы в другую (составлять план, таблицу, схему);
- строить рассуждения;
- адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач; владеть монологической и диалогической формами речи;
- высказывать и обосновывать свою точку зрения;
- слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения;
- задавать вопросы.

Предметные результаты:

- различать основные жанры фольклора и художественной литературы;
- участвовать в обсуждении, обосновывать свои суждения;
- владеть различными видами монолога (повествование, описание, рассуждение) и диалога (побуждение к действию, обмен мнениями, установление и регулирование межличностных отношений);
- правильно бегло, осознанно и выразительно читать тексты на татарском языке;
- читать тексты разных стилей и жанров, владеть разными видами чтения (изучающим, ознакомительным, просмотровым);
- соблюдать интонацию, осуществлять адекватный выбор и организацию языковых средств, и самоконтроль своей речи.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема занятия	Форма	Ко-во часов	Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
1	Кереш	беседы, лекции;	1	https://www.dores.tatar/ https://www.azatliq.org/eyde http://belem.ru/ http://balarf.ru/ http://tatbook.ru/ https://crosswordlabs.com https://vk.com/tatarbelem
2	Халык авыз ижаты	комплексная	1	
3-4	Мәкальләр һәм әйтемнәр	работа с текстом;	2	
5	Табышмаклар	поиск	1	
6-7	Жырлар	информации в	2	
8	Бишек җырлары	интернете	1	
9	Шаян җырлар. Такмаклар	беседы, лекции;	1	
10	Санамышлар	практические	1	
11	Тизәйткечләр	занятия с	1	
12-13	Татар халык уеннары	использованием	2	
14-16	Татар халык әкиятләре	дидактических	3	
17	Татар әкиятләре буенча мультфильмнар карау	материалов	1	
18-19	Әкиятләр сәхнәләштерү. Күмәк әкият язү, китапчык төзү, бизәү	беседы, презентация, практические	2	
20-21	Татар халкының көнүзгә үзгәртүләре. Татар йорты интерьеры	занятия с элементами	3	
22	«Татар йорты» рәсемнәр конкурсы	игровых элементов	1	
23-25	Татар милли киемнәр үсеш тарихы. Татар халык костюмы		3	
26	Мин – дизайнер! “Киләчәк буынга заманча милли киём”		1	
27	Орнамент - татар костюмының структур элементлары	беседы, презентация,	1	
28-29	Татар кухнясының үзгәртүләре	участие в	2	
30	Чәк-чәк һәм өчпочмак әзерләү рецептлары	конкурсах, поиск информации в	1	
31-32	Татар милли бәйрәмнәре	интернете	2	
33	Проектлар төзү		1	
34	Проектлар яклау		1	

6 КЛАСС/6 НЧЫ СЫЙНЫФ
СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эчтәлек	Эш төрләре
Тарихка сәяхәт. Татарстанның истәлекле урыннары белән таныштыру	Татарстан районнары һәм шәһәре, истәлекле урыннары белән таныштыру. Укучыларны республика, район, шәһәр тарихы, атамасы белән таныштыру; гаилә тарихын өйрәнү, нәсел-нәсәпне барлау; укучыларда патриотик хисләр тәрбияләү
Милли йолалар. Татар халкының гореф-гадәтләре, милли киёмнәре, йолалары кеше тормышындагы роле, әдәбиятта бирелеше һәм аның белән эшләү үзенчәлекләре	Язгы йола һәм бәйрәмнәр циклы чәчү башлануга багышланган йолалар белән таныштыру. (орлык чыгару, корбан чалу, каз өмәсе, яңгыр теләү)
Милли киём үзенчәлекләре. Татарстан халыкларының декоратив-гамәли сәнгате элементлары белән танышу. Татар хатын-кызларының милли киеме. Ир-атларның милли киеме. Милли киёмнәрнең бизәлеше, төсләре	Татар хатын-кызларының милли киеме. Ир-атларның милли киеме. Милли киёмнәрнең бизәлеше, төсләре
Татарларда зәркан (ювелир) сәнгате. Туку, тегү, алтын белән чигү. Күн аяк киёмнәре тегү, күн бизәкләү. Татар өен жиһазлау. Татар хатын-кызларының бизәнү әйберләре.	Туку, тегү, алтын белән чигү. Күн аяк киёмнәре тегү, күн бизәкләү. Татар өен жиһазлау. Татар хатын-кызларының бизәнү әйберләре

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО КУРСА
ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Личностные результаты:

- осознавать роль языка и речи в жизни людей;
- понимать эмоции других людей, сочувствовать, сопереживать;
- обращать внимание на особенности устных и письменных высказываний других людей.

Метапредметные результаты

- учиться высказывать своё предположение на основе работы с материалом;
- находить ответы на вопросы в тексте, иллюстрациях;
- преобразовывать информацию из одной формы в другую;
- оформлять свои мысли в устной и письменной форме;
- выразительно читать и пересказывать текст;
- учиться работать в паре, группе; выполнять различные роли (лидера, исполнителя).

Предметные результаты:

- определять и формулировать тему, идею, проблематику;
- формулировать свою точку зрения и понимать смысл других суждений;
- участвовать в диалогах, беседах, дискуссиях на различные темы

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема занятия	Форма	Кол-во часов	Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
1	Туган илем – газиз жирем	беседы,	1	https://www.dores.tatar/ https://www.azatl
2	ТР шәһәрләренә истәлекле урыннары белән танышу	лекции; практические	1	
3	ТР районнарының истәлекле урыннары белән танышу	занятия; комплексная	1	

4	Туган шәһәрәм - Чистай	работа с текстом; поиск информации в интернете, экскурсия	1	iq.org/eyde http://belem.ru/ http://balarf.ru/ http://tatbook.ru/ https://crosswordl abs.com https://vk.com/tatarbelem
5	Чистай шәһәренен истәлекле урыннары		1	
6	Шәһәр музеена экскурсия		1	
7	Халык һөнәрләре һәм кәсепләре: шәһәрәм һөнәрчеләре		1	
8	Гаиләм тарихы		1	
9	Татар халкының гореф-гадәтләре, йолалары, бәйрәмнәре	беседы, лекции; практические занятия, презентация	1	
10	Татар халык йолалары (корбан чалу, каз өмәсе, яңгыр теләү)		1	
11	Милли бәйрәмнәр		1	
12	Аулак өй		1	
13	Нардуган		1	
14	Нәүрүз		1	
15	Сабантуй		1	
16	Сөмбелә		1	
17	«Татар халык бәйрәмнәре» темасына презентация карау, альбом төзү		1	
18	Татарстан халыкларының милли киёмнәре	беседы, презентация, практические занятия с элементами игровых элементов	1	
19	Декоратив-гамәли сәнгать төре буларак татар костюмы. Милли киёмнәренң бизәлеше, төсләре		1	
20	Татар хатын-кызларының милли киеме		1	
21	Татар хатын-кызларының бизәнү әйберләре		1	
22	Татар ир-атларының милли киеме		1	
23	Татар халкының декоратив-гамәли сәнгате. Халык орнаментларын рәсемләү	беседы, презентация, поиск информации в интернете	1	
24	Татарларда зәркан (ювелир) сәнгате		1	
25	Туку, тегү, алтын белән чигү. Күн аяк киёмнәре тегү, күн бизәкләү		1	
26	Татар халкының көнкүреш үзенчәлекләре		1	
27	Борынгы җиһазлар, аны әзерләү серләре		1	
28	Татар өен җиһазлау		1	
29	«Татар халкының мирасы» дигән альбом төзү		1	
30	Милли кухня. Татар ашларының үзенчәлекләре белән танышу		1	
31	Милли ризыклар төрлегенә белән таныштыру		1	
32	Милли ризыклар. Гади ризык әзерләү рецептларын өйрәнү		1	
33	«Татар халык ашлары» темасына презентация ясау		1	
34	Проектлар яклау		1	

7 КЛАСС/7 НЧЕ СЫЙНЫФ
СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эчтәлек	Эшчәнлек төрләре
Кереш. Республикабызда туып-үскән, ижат иткән композиторларыбызның музыка өлкәсендә, халкыбыз томышындагы роле турында.	Татар классик музыкасы вәкилләре белән таныштыру, композиторларның ижатлары турында кыскача мәгълүмат алу, татар музыка сәнгате белән кызыксыну, халык җыры белән автор җыры арасындагы аерманы белү; 10-12 татар композиторларының исемнәрен һәм алар язган әсәрләрен белү; төрле композиторларның 2 – 3 җырын яттан сөйли белү; сүзлекләр, энциклопедияләр, Интернет-ресурслардан файдаланып, үзгәчә кирәкле материалны табу; төрле темаларга проект эше яклау, үз гамәлләренә бәя бирү.
Музыкаль образның характерын сиземләү (тынычлык, драматик, лирик, кайгы, җиңү һ.б.). Композитор, музыкант, көй башкаручы, җырчыларның тормыш, ижат юллары турында киң мәгълүмат бирү.	
Композитор, ижатчы, җырчылар	
Татар профессиональ музыкасына нигез салучы - Салих Сәйдәшев , беренче хатын-кыз татар композиторы – Сара Садыкова , “музыка министры” – Нәҗип Җиһанов .	
Совет чоры композиторлары: С.Габиши, З.Яруллин, Ж.Фәйзи, Р.Яхин, М.Мозаффаров. З.Яруллин “Тукай маршы”.	
Хәзерге чор композиторлары: Ф.Мортазин, З.Хәйретдинов	

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО КУРСА
ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Личностные результаты

- уважительное отношение к татарскому языку как средству межличностного и межкультурного общения и желание изучить его на должном уровне;
- ориентация в нравственных правилах и понимание обязательности их выполнения;
- оценивание жизненных ситуаций, исходя из общечеловеческих норм;
- доброжелательное отношение, уважение и толерантность к другому народу, компетентность в межкультурном диалоге.

Метапредметные результаты

- умение определять проблемы творческого и поискового характера, находить пути для их решения и создания алгоритма;
- умение выделять основную информацию, оценивать содержание прочитанной или прослушанной информации;
- умение самостоятельно пользоваться справочными источниками для понимания и получения дополнительной информации;
- умение оценивать качество работы, опираясь на определенные критерии;
- умение слушать мнение собеседника и давать подходящий ответ;
- умение создавать модель общения с собеседником;
- умение общаться (чувственность, эмпатия);
- умение работать в парах и в группе;
- выполнение совместной работы с целью сбора информации;
- умение начать, продолжить и завершить беседу с собеседником.

Предметные результаты:

- определять и формулировать проблему прочитанных произведений;
- соотносить содержание и проблему;
- давать развернутые ответы на вопросы.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема занятия	Форма	Ко-во часов	Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
1	Кереш дәрес	беседы,	1	https://www.dores.tatar/ https://www.azatliq.org/eyde http://belem.ru/ http://balarf.ru/ http://tatbook.ru/ https://crosswordlabs.com https://vk.com/tatarbelem
2	Заһидулла Яруллин. “Тукай” маршы	лекции;	1	
3-4	Салих Сәйдәшев исемендәге зур концерт залы. Виртуаль журнал	поиск информации в интернете, экскурсия	2	
5-6	Бөек татар композиторы - Салих Сайдашев. “Галиябану”, “Зәңгәр шәл” музыкаль әсәрләре		2	
7	Салих Сәйдәшев музейе буйлап сәяхәт		1	
8	Муса Җәлил исемендәге опера һәм балет театры. Виртуаль журнал	беседы, лекции;	1	
9-10	Фәрит Яруллин. «Шүрәле» балеты	практические занятия	2	
11	Конкурс - дәрес “Татар композиторлары”		1	
12	Сара Садыкова - татар композиторы		1	
13	Музыка министры -Нәҗип Җиһанов		1	
14	Презентация ясау «Татар композиторлары»	беседы, презентация, практические занятия с элементами игровых элементов	1	
15	Мансур Мозаффаров иҗаты. “Зөлхабирә” әсәре		1	
16-17	Рөстәм Яхин иҗаты. “Татарстан гимны”		2	
18	Композитор Әнвәр Бакиров исемендәге музыка мәктәпләре		1	
19	Жәүдәт Фәйзи иҗаты	беседы,	1	
20	Проект - дәрес. Татар композиторлары исемендәге урамнар	презентация, участие в конкурсах,	1	
21	Фасил Ахметовның симфоник әсәрләре	поиск информации в интернете, практические занятия с элементами игровых элементов, создание проектов	1	
22	Солтан Габиши иҗаты. “Сания”, “Әшче” операсы		1	
23	Б.с.ү. “Музыканы тормыш тудыра”		1	
24	Заһид Хабибуллин җырлары		1	
25-26	Композитор Фирзәр Мортазин		2	
27-28	Зөфәр Хәйретдинов –танылган композитор		2	
29-30	Резедә Ахиярова-талант иясе		2	
31	Конкурс “Татар моңы”		1	
32	Композитор Луиза Хәйретдинова иҗаты		1	
33	Уен “ Мелодияне тан!”		1	
34	Проектлар төзү		1	
35	Проектлар яклау		1	

8 КЛАСС/8 НЧЕ СЫЙНЫФ СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эчтәлек	Эш төрләре
Кереш. Массакүләм мәгълүмат чараларының кеше тормышындагы роле. Татар телендә чыккан иң беренче газета һәм журналлар турында мәгълүматлар бирү, интернет челтәреннән өстәмә материаллар белән танышу.	18-20 гасыр шагыйрьләренә ижат юлына күзәтү ясау. Бүгенге көндә балалар һәм яшүсмерләр өчен чыгарыла торган газета һәм журналлар турында мәгълүмат бирү
Республикабызның сәясәтен, икътисадын, мәдәниятен яктырткан газета – журналлар. Сәяси, икътисади, мәдәни газета – журналлар турында мәгълүмат бирү, республикабызда булган яңалыкларга күзәтү ясау.	“Салават күпере” журналы үрнәгендә төрле кроссвордлар ясау, табышмаклар уйлау, кечкенә китапчыклар ясау, шигырьләр язу. Журналның эчтәлегенә күзәтү ясау, язучыларның ижат үрнәкләре, документаль мәкаләләр, төрле халык әкиятләре белән танышу. Газета белән таныштыру, көн яңалыкларына күзәтү ясау, бирелгән бәйгеләр, анда катнашкан балаларның уңышлары белән танышу
Татар телендә балалар һәм яшүсмерләр өчен чыга торган телевизион тапшырулар. Тапшыруларның балалар өчен ни дәрәжәдә кызыклы икәнен ачыклау, кызыклы һәм мавыктыргыч булсын өчен ниләр эшләр булуы турында фикер алышу. .	Тапшыруның балалар өчен ни дәрәжәдә кызыклы икәнен ачыклау, кызыклы һәм мавыктыргыч булсын өчен ниләр эшләр булуы турында фикер алышу. Кече яштәге балаларның уен аша татар җырларын өйрәнүләрен күзәтү; тапшыру эзерләп карау. Тапшыруда күтәрелгән сорауларга җаваплар эзләү; кызыклы сорау- җаваплар турында фикерләр уртаклашу

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Личностные результаты

- уважительное отношение к татарскому языку как средству межличностного и межкультурного общения и желание изучать его на должном уровне;
- ориентация в нравственных правилах и понимание обязательности их выполнения;
- оценивание жизненных ситуаций, исходя из общечеловеческих норм;
- целостный, социально ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии народов, культур и религий;

Метапредметные результаты

- умение мыслить логически, находить причинно-следственные связи,
- умение определять проблемы творческого и поискового характера, находить пути для их решения и создания алгоритма;
- умение определять общие свойства для сравнения и классификации объектов;
- умение выделять основную информацию, оценивать содержание прочитанной или прослушанной информации;
- умение самостоятельно пользоваться справочными источниками для понимания и получения дополнительной информации;
- умение держать под контролем результаты учебной работы;
- умение оценивать качество работы, опираясь на определенные критерии;
- умение слушать мнение собеседника и давать подходящий ответ;
- умение создавать модель общения с собеседником;

- выполнение совместной работы с целью сбора информации;
- умение начать, продолжить и завершить беседу с собеседником.

Предметные результаты:

- участвовать в дискуссии, формулировать свою точку зрения, аргументированно ее отстаивать, понимать смысл других суждений;
- кратко высказываться в соответствии с предложенной ситуацией общения;
- делать краткие выписки из текста для использования их в собственных высказываниях;
- использовать орфоэпический словарь татарского языка при определении правильного произношения слов.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема занятия	Форма	Кол-во часов	Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
1	Кереш дәрес	беседы, лекции; поиск информации в интернете, экскурсия	1	1. https://www.dores.tatar.ru/ 2. https://www.azatliq.org/eyde 3. http://belem.ru/ 4. http://balarf.ru/ 5. http://tatbook.ru/ 6. https://crosswordlabs.com 7. https://vk.com/tatarbellem
2	Татар телендә чыккан иң беренче газета һәм журналлар		1	
3	“Салават күпере” журналы		1	
4	Ижади тәнәфес		1	
5	“Сабыйга” журналы		1	
6-7	“Көмеш кыңгырау” гәжите. Бәйгедә катнашу, яки мәкалә (инша) язучу	беседы, лекции; практические занятия	2	
8-9	“Сабантуй” журналы. Журнал игълан иткән бәйгеләр		2	
10	Ижади тәнәфес		1	
11-13	“Түгәрәк уен” журналы. “Халык тарихы”, “Бишкәктән башланган тормыш” сәхифәләре		3	
14	Проект эше	беседы, презентация, практические занятия	1	
15	“Йолдызлык” журналы.		1	
16	“Ватаным Татарстан” газетасы		1	
17	“Шәһри Казан” газетасы		1	
18	“Мәдәни жомга” газетасы	беседы, презентация, участие в конкурсах, поиск информации в интернете, практические занятия с элементами игровых элементов	1	
19	“Казан утлары” журналы		1	
20	“Татарстан яшьләре” газетасы		1	
21	“Идел” журналы		1	
22	“Мирас” журналы		1	
23	“Мәйдан” журналы		1	
24-25	“Чистай хәбәрләре” газетасы		1	
26	Татар телендә чыга торган телевизион тапшырулар. “Күчтәнеч” тапшыруы		1	
27	“Поем и учим татарский язык”, “Уйныйбыз да, жырлыйбыз да” тапшырулары		1	
28	“1001 җавап” тапшыруы		1	
29	“Мәктәп”, “Белем дөнъясы” тапшырулары		1	

30-31	“Яшьләр On – line” һәм “Яшьләр тукталышы” тапшырулары		1	
32	“Тамчы – шоу” һәм “Без тарихта эзлەбез” тапшырулары		1	
33	“Переведи! Татарча өйрәнәбез” тапшырулары		1	
34	Проектлар төзү		1	
35	Проектлар яклау		1	

9 КЛАСС/9 НЧЫ СЫЙНЫФ СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эчтәлек	Эшчәнлек төрләре
1. Жирле язучылар ижаты. Кереш. Чистай шәһәре һәм Чистай районы жирлегендә туып-үскән, ижат иткән язучыларның әдәбиятта, халкыбыз томышындагы роле турында. “Энжеләр” әдәби берләшмәсе турында. XX йөз башы □□□□□□□□. Ижтимагый-тарихи вакыйгаларның әдәбиятка тәэсире. Гаяз Исхаки, Фатих Әмирхан ижатыннан үрнәкләр. Кеше һәм җәмгыять проблемасы. Әхлакый һәм фәлсәфи эзләнүләр. Милләт язмышы. Татар хатын- кызы язмышы. XX йөзнең 50- 90 нчы еллар әдәбияты. Яңарыш чоры әдәбиятының әһәмияте. Совет чоры әдәбиятыны. Төп тема-проблемалар. Әдип һәм җәмгыять мөнәсәбәте. Бөек Ватан сугышы темасы. Әдипләрнең заман проблемаларына актив мөрәҗғәгать итүе. Җәмгыятьтәге үзгәрешләрнең жирле әдәбиятта чагылышы. Үзгәртеп - кору. Туган жир. Бөек әдипләребез ижатына бүгенгесә көн күзлегеннән караш. Бүгенгесә чор әдәбияты. Табигатькә сакчыл караш. Авыл проблемасы. Төп әдәби-тарихи мәгълүматлар. Сүз сәнгатең төп асылы. Матур әдәбиятның ижтимагый һәм мәдәни тормыштагы урыны. Жирле язучыларның әсәрләре мөрәҗғәгать иткән тема-мотивлар. Төп әдәби-теоретик төшенчәләр.	Чистай районында туып үскән һәм күпмедер гомерен шәһәребездә яшәгән жирле язучыларның тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. Әсәрләрен укып анализлау
2. Проект эшчәнлеге. Проектлар һәм укучыларның тикшеренү эшчәнлеге турында төшенчә. Тикшерү темасын сайлау кагыйдәләре. Максат һәм бурычлар кую. Материал җыю. Анализ һәм синтез. Фикерләү, нәтижә. Китапханәдә эш. Интернет - материаллар белән эшләү. Презентация ясау. Яклауга әзерлек. Проектны яклау яки конференциядә чыгыш ясау.	Китапханәдә булган материаллар, интернет - материаллар белән танышу, өйрәнү, үзләштерү. Жирле язучылар белән очрашу. Әдәби кичәләрдә катнашу

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Личностные результаты:

- воспитание российской гражданской идентичности
- формирования уважительного отношения к труду, развития опыта участия в социально значимом труде;
- формирование целостного мировоззрения;
- формирование осознанного, уважительного и доброжелательного отношения к другому человеку;
- формирование коммуникативной компетентности в общении и сотрудничестве;
- осознание значения семьи в жизни человека и общества;
- развитие эстетического сознания через освоение художественного наследия народов.

Метапредметные результаты

- развивать мотивы и интересы своей познавательной деятельности;
- умение самостоятельно планировать пути достижения целей;
- умение соотносить свои действия с планируемыми результатами, осуществлять контроль своей деятельности в процессе достижения результата;
- владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений;
- умение осознанно использовать речевые средства в соответствии с задачей коммуникации для выражения своих чувств, мыслей и потребностей;
- формирование и развитие компетентности в области использования информационно-коммуникационных технологий;

Предметные результаты:

- кратко излагать результаты выполненной проектной работы на татарском языке;
- извлекать информацию из различных источников, свободно пользоваться лингвистическими словарями, справочной литературой; осуществлять информационную обработку текстов (создавать тезисы, конспект, реферат, рецензию);
- работать с книгой, статьями из газет и журналов, интернет-ресурсами;

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема занятия	Форма	Кол-во часов	Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
1	Туган ягым энжеләре	беседы, лекции; поиск информации в интернете	1	1. https://www.dores.tatar/ 2. https://www.azatliq.org/eyde 3. http://belem.ru/ 4. http://balarf.ru/ 5. http://tatbook.ru/ 6. https://crosswordlabs.com 7. https://vk.com/tatarbelem
2-3	Гаяз Исхакий тормыш юлы, ижаты		2	
4	Фатих Әмирхан тормыш юлы, ижаты		1	
5-6	Флюра Тарханова тормыш юлы, ижаты		2	
7-8	Кояш Тимбикова тормыш юлы, ижаты		2	
9-11	Хәйдәр Гатин тормыш юлы, ижаты. Х.Гатин “Тылсымлы ул туган як”, “Яз иде” шигырьләре	беседы, лекции; практические занятия	3	
12-15	Фоат Хәсәнов тормыш юлы, ижаты. Ф. Хәсәнов “Вакыт чоңгыллары”, “Шүрәле турында яңа кыйсса”		4	

	поэмалары, “Соңарган мэхәббәт” повесте			
16-17	Шәйхенур Хафиз тормыш юлы, ижаты . Ш. Хафиз “Безнең максат”, “Туган телем” шигырьләре		2	
18-19	Елизавета Сидорова тормыш юлы, ижаты. “Кеше – табигать баласы”, “Кеше үзе гаепле” шигырьләре		2	
20-22	Хания Латыпова “Жир – ана” шигыре. Роза Сафина “Туган ягыма”, “Яшьлегем” шигырьләре Айсылу Минһажева “Әй, туган як” шигыре		3	
23-24	Илдус Исламов ижаты	беседы, презентация, практические занятия	2	
25	Фәүзия Мингалеева. “Үлемсез полк” – каһарманнарны искә алу”, “Уйланыгыз”, “Иген кыры” шигырьләре		1	
26	А. Закирова “ Шулай да була” хикәясе, “Бабай”, “Ана” шигырьләре		1	
27-28	Розалия Шәйхетдинова. “Йөрәктәге яралар” хикәясе, “Чистаем” жыры		2	
29-31	Гөлия Гилязова, Әминә Камалова, Мәрһәм Газизова ижатлары	беседы, презентация, участие в конкурсах, поиск информации в интернете, практические занятия	3	
32	Гөлсинә Сорутдинова ижаты. “Дога көче” хикәясе		1	
33	Жирле язучылар белән очрашу кичәсе		1	
34	Проектлар яклау		1	

Формирование функциональной грамотности в рамках освоения данной программы:

Базовым навыком функциональной грамотности является читательская грамотность.

Читательская грамотность – это способность человека понимать, использовать и оценивать письменные тексты, размышлять о них и заниматься чтением для того, чтобы достигать своих целей, расширять свои знания и возможности, участвовать в социальной жизни.

Целью изучения блока «Читательская грамотность» является развитие способности учащихся к осмыслению письменных текстов и рефлексии на них, использования их содержания для достижения собственных целей, развития знаний и возможностей для активного участия в жизни общества.

Для реализации данной цели служат следующие **задачи**:

1. научить осознанно, правильно, выразительно читать;
2. формировать способность извлекать из текстов интересную и полезную информацию;
3. развивать умение самостоятельно выбирать книги для чтения;
4. формировать способность работать с разными источниками информации (словарями, справочниками, в том числе и на электронных носителях);
5. развивать умение высказывать оценочные суждения о прочитанном произведении;

Программа учебного курса внеурочной деятельности «Әдәбият һәм сәнгать дөньясында» отвечает следующим направлениям Рабочей программы воспитания:

1. Духовно-нравственное воспитание
2. Ценности научного познания

Программа решает следующие задачи формирования позитивных ценностных ориентаций (ФОП ООО) :

Направления воспитания	Система позитивных ценностных ориентаций	Целевые ориентиры результатов воспитания на уровне основного общего образования
Духовно-нравственное воспитание	- Ориентация на моральные ценности и нормы в ситуациях нравственного выбора; - готовность оценивать свое поведение и поступки, поведение и поступки других людей с позиции нравственных и правовых норм с учетом осознания последствий поступков; - активное неприятие асоциальных поступков, свобода и ответственность личности в условиях индивидуального и общественного пространства.	Знающий и уважающий духовно-нравственную культуру своего народа, ориентированный на духовные ценности и нравственные нормы народов России, российского общества в ситуациях нравственного выбора. Сознательное соотношение свободы и ответственности личности в условиях индивидуального и общественного пространства, значение и ценность межнационального, межрелигиозного согласия людей, народов в России, умеющий общаться с людьми разных народов, вероисповеданий. Проявляющий уважение к старшим, к российским традиционным семейным ценностям, институту брака как союзу мужчины и женщины для создания семьи, рождения и воспитания детей. Проявляющий интерес к чтению, к родному языку, русскому языку и литературе как части духовной культуры своего народа, российского общества.
Ценности научного познания	- Овладение языковой и читательской культурой как средством познания мира; - овладение основными навыками исследовательской деятельности, установка на осмысление опыта, наблюдений, поступков и стремление совершенствовать пути достижения индивидуального и коллективного благополучия.	- Выражающий познавательные интересы в разных предметных областях с учётом индивидуальных интересов, способностей, достижений. - Развивающий навыки использования различных средств познания, накопления знаний о мире (языковая, читательская культура, деятельность в информационной, цифровой среде). - Демонстрирующий навыки наблюдений, накопления фактов, осмысления опыта в исследовательской деятельности.